

KOPAONIČKA ŠKOLA PRIRODNOG PRAVA – SLOBODAN PEROVIĆ
KOPAONIK SCHOOL OF NATURAL LAW – SLOBODAN PEROVIĆ

Universitas Iuris Naturalis Copaonici

37. Susret

37th Meeting

**PRAVO NA PRAVDU
– IZAZOVI SAVREMENOG DOBA
RIGHT TO JUSTICE
– CHALLENGES OF MODERN AGE**

Zbornik radova 37. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava
– Slobodan Perović

Proceedings of the 37th Meeting of Kopaonik School of Natural Law
– Slobodan Perović

MEĐUNARODNA NAUČNA KONFERENCIJA
INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

Kopaonik, 13 – 17. decembar 2024

Kopaonik, 13 - 17 December 2024

Tom I/Volume I

Beograd, 2024

PRAVO NA PRAVDU – IZAZOVI SAVREMENOG DOBA
RIGHT TO JUSTICE – CHALLENGES OF MODERN AGE

Zbornik radova 37. Susreta Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović
Proceedings of the 37th Meeting of Kopaonik School of Natural Law – Slobodan Perović

Međunarodna naučna konferencija, 13. – 17. decembar 2024.

International Scientific Conference, 13 - 17 December 2024

Izdavač/Publisher

Kopaonička škola prirodnog prava – Slobodan Perović
Patrijarha Gavrila 12, Beograd

E-mail: office@kopaonickaskola.rs

www.kopaonikschool.org

Glavni i odgovorni urednik/Editor-in-Chief

Prof. dr Jelena S. Perović Vujačić

Predsednik Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović
President of the Kopaonik School of Natural Law – Slobodan Perović

Sekretar/Secretary

Andrea Nikolić

Uređivački odbor/Editorial Board

Prof. dr Đorđe Đorđević, Prof. dr Nataša Delić, Dr Hajrija Mujović, Mr Gordana Petković, Prof. dr Edita Kastratović, Dr Božidar Otašević, Prof. dr Milan Škulić, Prof. dr Olga Jović-Prlainović, Dr Uroš Novaković, Prof. dr Dobrosav Milovanović, Prof. dr Zoran Lončar, Prof. dr Zorica Vukašinić Radojičić, Dr Christa Jessel-Holst, Prof. dr Dragor Hiber, Akademik prof. dr Zoran Rašović, Prof. dr Nikola Mojović, Prof. dr Nina Planojević, Prof. dr Gordana Ilić-Popov, Akademik prof. dr Mirko Vasiljević, Dr Dragiša Slijepčević, Miroslav Nikolić, Jasminka Obućina, Dr Mirjana Glintić, Prof. dr Jelena S. Perović Vujačić, Dr Thomas Meyer, Dr Nataša Hadžimanović, Prof. dr Stojan Dabić, Prof. dr Mirjana Radović, Predrag Trifunović, Prof. dr Ljubinka Kovačević, Dimitrije Milić, Prof. dr Sanja Danković Stepanović, Dr Đorđe Krivokapić, Andrea Nikolić, Prof. dr Gordana Stanković, Prof. dr Gian Antonio Benacchio, Prof. dr Ivana Krstić, Akademik prof. dr Radovan Vukadinović, Dr Jelena Vukadinović Marković, Prof. dr Gordana Vukadinović, Prof. dr Saša Bovan, Prof. dr Vladan Petrov

Međunarodni naučni odbor/International Scientific Committee

Prof. dr Xavier Blanc-Jouvan (Professor emeritus, University of Paris I Panthéon-Sorbonne, France), Prof. dr Rajko Kuzmanović (President of the Academy of Sciences and Arts of Republika Srpska, Bosnia and Herzegovina), Prof. dr Alfredo Ferrante (University of Pavia, Italy), Prof. dr Francesca Fiorentini (University of Trieste, Italy), Prof. dr Vlado Kambovski (Macedonian Academy of Sciences and Arts, North Macedonia), Prof. dr Aleksandra Maganić (Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia), Prof. dr Mateja Durovic (King's College London, UK)

Kompjuterska obrada/Pre-print

Miodrag Panić

Dizajn korica/Cover design

Uroš Živković

Tiraž/Number of Copies: 500

Štampa/Print

FUTURA, Novi Sad

ISBN-978-86-81956-28-1 (serija) / ISBN-978-86-81956-24-3

Radovi u ovom Zborniku podležu anonimnoj recenziji od strane dva recenzenta. Ocene iznesene u člancima objavljenim u ovom Zborniku lični su stavovi njihovih autora i ne izražavaju stavove uredništva ni institucija u kojima su autori zaposleni. Svi radovi u ovom Zborniku se objavljuju po pozivu, a njihovi autori imaju svojstvo pozvanih predavača na konferenciji.

NAKNADA ZA OBUKU IGRAČA – PREGLED I PROBLEMI

U radu se korišćenjem normativnog metoda prikazuju rešenja koja se tiču naknade za obuku igrača. Navode se rešenja, kako udruženja FIFA, tako i rešenja Fudbalskog saveza Srbije. Takođe, ukazuje se na interesantno pitanje odnosa komunitarnog prava, odnosno Evropskog suda pravde, koji se odredio povodom dozvoljenosti ove naknade u okviru prava Evropske unije. Na kraju, što je zapravo i ključni deo rada, ukazuje se na probleme koji iskrstavaju u praksi, pre svega, u Srbiji, te se nude i odgovarajuća rešenja. Time se postiže društvena opravdanost ovog rada.

Ključne reči: naknada za obuku igrača, FIFA, FSS, komunitarno pravo, slučaj Bernar

UVOD – O NAKNADI ZA OBUKU IGRAČA

Naknada za obuku igrača¹ isplaćuje se klubovima koji su trenirali igrača kada se igrač prvi put registruje kao profesionalni igrač i prilikom svakog transfera profesionalnog igrača do kraja kalendarske godine u kojoj on puni 23 godine. Obaveza plaćanja naknade za obuku igrača nastaje bez obzira na to da li se transfer realizuje tokom ili na kraju roka važenja ugovora igrača. Zanimljivo je da se pravila

---

Dr Miloš Stanić, viši naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, e-mail: stanicmisa@gmail.com. Rad je nastao u okviru naučnoistraživačkog rada Instituta za uporedno pravo koji finansira Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija Republike Srbije prema Ugovoru o realizaciji i finansiranju naučnoistraživačkog rada NIO u 2024. godini (evidencioni broj: 451-03-66/2024-03/200049 od 5. 2. 2024).

¹ V. Miloš Stanić, *Uvod u fudbalsko pravo I*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2023, 91–94.

koja se odnose na naknadu za obuku igrača ne primenjuju na ženski fudbal.² Inače, intencija plaćanja naknade jeste da se klubovima koji su investirali u razvoj i treniranje mladog igrača osigura odgovarajuća novčana naknada,³ jer veći klubovi ne bi trebalo da budu u mogućnosti da besplatno ubiru plodove rada malih klubova.⁴ Takođe, kategorija klubova, opisana kao „razvojni klubovi“, podstiče se da pruža prioritet obuci novih igrača, a ne takmičenju sa elitnim klubovima,⁵ gde oni i nemaju neke šanse. Ovaj mehanizam pomaže klubovima u razvoju i održavanju finansijske stabilnosti.⁶

Globalno gledano, sama naknada je u tolikoj visini i udelu da je očekivano da najmoćniji timovi kupuju talentovane igrače,⁷ tj. ona njima ne predstavlja prepreku. Obuka i obrazovanje igrača odvijaju se od njegove 12. do 23. godine. Prema opštem pravilu, naknada za obuku igrača isplaćuje se do 23. godine starosti za obuku obavljenu do 21. godine, osim ako je očigledno da je igrač već završio period obuke pre navršene 21. godine. U tom slučaju se naknada za obuku igrača isplaćuje do kraja kalendarske godine u kojoj igrač puni 23 godine, ali iznos koji bi trebalo da se isplati obračunava se na osnovu broja godina od njegove 12. godine, pa do godine kada je utvrđeno da je zapravo završio obuku.⁸ Dakle, naknada za obuku igrača isplaćuje se u slučajevima kada se igrač po prvi put registruje kao profesionalni igrač ili, kada se obavi transfer profesionalnog igrača između klubova iz dva različita saveza, bilo tokom trajanja ugovora, bilo na kraju roka važenja ugovora, pre kraja kalendarske godine u kojoj igrač puni 23 godine. Naknada za obuku igrača ne isplaćuje se ako bivši klub raskine ugovor sa igračem bez opravdanog razloga, što nema uticaja na prava prethodnih klubova, ili ako igrač prelazi u klub 4. kategorije

---

² Čl. 20. FIFA Pravidnika o statusu i transferu igrača, <https://digitalhub.fifa.com/m/40da0f707efdd011/original/FIFA-Commentary-on-the-FIFA-Regulations-for-the-Status-and-Transfer-of-Players-2023-edition.pdf>, 8. 9. 2024.

³ Patrik Težak, „Pravni okvir transfera sportaša“, doktorska disertacija, Polytechnic of Međimurje, Čakovec, 2018, 20.

⁴ David Nilsson, *The Revised FIFA Regulations for the Status and Transfer of Players' Compatibility with EC Competition Law – The Transfer System Revisited*, <https://lup.lub.lu.se/student-papers/record/1560490/file/1565328.pdf>, 8. 9. 2024, 54.

⁵ Adam Subhan, „Football transfer fees: anticompetitive?“, <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/slpdj/article/download/24042/13553>, 8. 9. 2024, 178.

⁶ P. Težak, op. cit., 23.

⁷ Tom Vermeire, Matteo Balliau, Thomas Verlinden, „Measures for a Better Youth Development Environment in European Professional Football“, https://belgianfootball.s3.eu-central-1.amazonaws.com/s3fs-public/rbfa/docs/pdf/rbfa_knowledge_centre/studies/RBFA_study_7_retaining_junior_footballer.pdf, 8. 9. 2024., 21.

⁸ Aneks 4 čl. 1. FIFA Pravidnika o statusu i transferu igrača.

ili ako posle transfera profesionalni igrač ponovo stekne status amatera. Za slučajeve uređene Pravilnikom FIFA Klirinške kuće, plaćanje naknade za obuku vrši se u skladu sa Pravilnikom FIFA Klirinške kuće.⁹

Klub za koji se igrač registruje obavezan je da u roku od 30 dana od dana registracije isplati naknadu za obuku igrača svakom klubu za koji je igrač prethodno bio registrovan u skladu sa podacima o sportskoj karijeri igrača navedenim u pasošu igrača, a koji je doprineo njegovoj obući počev od kalendarske godine u kojoj je igrač napunio 12 godina. Iznos koji se plaća obračunava se srazmerno periodu treniranja u svakom klubu. U slučaju narednih transfera profesionalnog igrača, naknada za obuku igrača isplaćuje se samo njegovom bivšem klubu za period tokom kojeg ga je taj klub zaista trenirao. U oba navedena slučaja, rok za plaćanje naknade za obuku igrača je 30 dana od datuma registracije profesionalnog igrača u novom savezu. Savez ima pravo na naknadu za obuku igrača koja bi, u principu, bila isplaćena jednom od njegovih klubova članova, ukoliko može da dokaže da je klub u kojem je profesionalni igrač bio registrovan i obučavan, u međuvremenu prestao da učestvuje u organizovanom fudbalu i/ili ako taj klub više ne postoji, naročito usled stečaja, likvidacije, prestanka rada ili gubitka statusa člana. Ova naknada rezervisana je za programe razvoja omladinskog fudbala u dotičnom savezu.¹⁰ U cilju obračunavanja naknade za troškove obuke i obrazovanja, savezi se upućuju da svoje klubove svrstaju u najviše četiri kategorije, prema finansijskim ulaganjima klubova u obuku igrača. Troškovi obuke utvrđeni su za svaku kategoriju i odgovaraju iznosu potrebnom za obuku jednog igrača tokom jedne godine pomnoženim sa prosečnim „faktorom igrača“, koji predstavlja odnos broja igrača koje je potrebno obučiti da bi se dobio jedan profesionalni igrač. Troškovi obuke koji se utvrde na nivou konfederacije za svaku kategoriju klubova, kao i kategorizacija klubova u svakom savezu, objavljuju se na veb-stranici FIFA. Ovi podaci se ažuriraju na kraju svake kalendarske godine. Savezi su u obavezi da redovno ažuriraju podatke koji se odnose na kategorije njihovih klubova prema troškovima treniranja igrača.¹¹

Prema opštem pravilu, da bi se obračunala naknada za obuku igrača koja se duguje igračevom bivšem klubu (klubovima), potrebno je uzeti u obzir troškove koje bi imao novi klub da je samostalno obučavao igrača. Shodno tome, naknada

---

⁹ Aneks 4 čl. 2. FIFA Pravilnika o statusu i transferu igrača.

¹⁰ Aneks 4 čl. 3. FIFA Pravilnika o statusu i transferu igrača.

¹¹ Aneks 4 čl. 4. FIFA Pravilnika o statusu i transferu igrača; Juuso Huovinen, „The possible impact of FIFA transfer reform package on training compensation of football players in the light of article 45 TFEU“, <https://digikogu.taltech.ee/en/Download/2d24cb50-c537-4394-b14d-334ca5033bc2/FIFAmngijateleminekureformipaketivimalikm.pdf>, 8. 9. 2024, 21; A. Subhan, op. cit., 177.

za obuku igrača obračunava se tako što se troškovi obuke u novom klubu pomnože brojem godina obuke, u principu od one kalendarske godine u kojoj je igrač napunio 12 godina do kalendarske godine u kojoj je napunio 21 godinu. U slučaju narednih transfera, naknada za obuku igrača obračunava se na osnovu troškova obuke u novom klubu koji se množe sa brojem godina obuke u bivšem klubu. Kako bi se obezbedilo da se naknada za obuku veoma mladih igrača ne obračunava u nerazumno velikim iznosima, troškovi obuke igrača u kalendarskim godinama između njihove 12. i 15. godine, tj. četiri kalendarske godine obračunavaju se na osnovu troškova obuke i obrazovanja koji važe za klubove 4. kategorije. Veće za rešavanje sporova može razmatrati sporove u vezi sa iznosom naknade za obuku igrača i ima diskreciono pravo da prilagodi taj iznos, ukoliko je on očigledno disproportionalan u predmetu koji se razmatra.¹² Od naknade za treniranje bi trebalo razlikovati tzv. mehanizam solidarnosti. Isplata mehanizma solidarnosti se vezuje za svaki transfer igrača kada je obavezna isplata transferne naknade, što znači uz uslov da je igrač promenio klub pre isteka ugovora. U tom smislu, za razliku od naknade za treniranje, ovo pravo ne zastareva i prati igrača tokom cele karijere, isključujući pritom klubove u kojima je igrač igrao posle 23. godine života.¹³

NAKNADA ZA OBUKU IGRAČA U SRBIJI

U Srbiji, pravo na naknadu troškova uložениh za obuku i razvoj igrača u periodu 12–21. godine života, pripada klubovima svih stepena takmičenja prilikom prvog prelaska njihovih igrača u klubove Super lige i Prve lige pre kraja kalendarske godine u kojoj igrač puni 23 godine života. Naknada za obuku i razvoj igrača, shodno napred navedenom stavu, pripada poslednjem klubu za koji je igrač bio registrovan kao i klubovima za koje je nastupao / bio registrovan u poslednjih 30 meseci, a koji prilikom njegovih ranijih prelazaka nisu imali pravo na naknadu, jer igrač nije tada prešao u klub Super lige i Prve lige, u visini koja se utvrđuje u skladu sa odredbama Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača. Plaćanje naknade za obuku i razvoj igrača je obavezno, bez obzira na činjenicu da li se transfer realizuje tokom ili na kraju važenja ugovora. Jednom ostvareno pravo na naknadu troškova uložениh u razvoj igrača je konačno i klub to pravo ne može ponovo ostvariti. Klub ne može da ostvari pravo na naknadu za obuku i razvoj igrača ukoliko su igrač, roditelj ili staratelj tom klubu plaćali članarinu ili bilo koju vrstu davanja,

---

¹² Aneks 4 čl. 5 FIFA Pravilnika o statusu i transferu igrača; J. Huovinen, op. cit., 22.

¹³ Miroslav Sever, „Pravni okvir transfera profesionalnih sportista“, doktorska disertacija, Pravni fakultet Univerzitet u Beogradu, 2016, 142; P. Težak, op. cit., 20; A. Subhan, op. cit., 177.

sportsku opremu i pripreme, odnosno naknada troškova uloženi u razvoj igrača mora biti srazmerno umanjena. Inače, ovo pravo roditelja ili staratelja se često u praksi u Srbiji ne koristi. Pored toga, klub koji je odgovoran za raskid ugovora sa igračem nema pravo na naknadu za obuku i razvoj igrača, kao i klub koji nije pre-registrovao igrača.¹⁴

Status kluba u koji igrač prelazi, utvrđuje se prema stepenu takmičenja u kojem će se klub takmičiti u narednoj takmičarskoj sezoni, kada igrač prelazi u novi klub u toku letnjeg registracionog perioda. Status kluba u koji igrač prelazi u novi klub u toku zimskog registracionog perioda, utvrđuje se prema stepenu takmičenja u kojem se taj klub takmičiti u trenutku prelaska igrača.¹⁵

Visina naknade utvrđuje se pisanim sporazumom zainteresovanih klubova koji se overava u nadležnom teritorijalnom fudbalskom savezu za registraciju igrača kojem pripada klub iz kojeg igrač odlazi.¹⁶ Ukoliko zainteresovani klubovi nisu sačinili pisani sporazum o visini naknade, ona se utvrđuje na način utvrđen odredbama Pravilnika.¹⁷ Kriterijumi za utvrđivanje naknade su: uzrast igrača, vremenski period koji je igrač proveo u klubu iz kojeg odlazi, status igrača u klubu iz kojeg odlazi, da li je klub iz kojeg igrač odlazi matični klub igrača, da li je igrač u poslednje dve godine nastupao na zvaničnim utakmicama „A“ reprezentacije FSS.¹⁸ Osnovica za obračun naknade je minimalna neto zarada po zaposlenom u Republici Srbiji, prema poslednjim zvaničnim podacima nadležnog organa.¹⁹

Klub iz kojeg igrač odlazi ima pravo na naknadu za celokupan vremenski period koji je igrač u njemu proveo od 12 (dvanaeste) godine. Klub iz kojeg igrač odlazi, kao i svi klubovi koji imaju pravo na naknadu na osnovu Pravilnika, dužni su da klubu u koji igrač prelazi dostave obračunat iznos naknade koju potražuju, sa potrebnom dokumentacijom na osnovu koje je ona obračunata, najkasnije u roku od 60 (šezdeset) dana, od dana verifikacije registracije za klub za koji se dotični igrač registruje. Klub u koji igrač prelazi dužan je da uplati naknadu najkasnije u roku od 8 (osam) dana od dana prijema zahteva za naknadu, u napred predviđenom roku, od klubova u kojima je igrač igrao.²⁰

---

¹⁴ Čl. 75. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije, <https://fss.rs/wp-content/uploads/2019/07/Pravilnik-o-registraciji-statusu-i-transferu-igraca.pdf>, 9. 9. 2024.

¹⁵ Čl. 76. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

¹⁶ Čl. 77. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

¹⁷ Čl. 78. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

¹⁸ Čl. 79. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

¹⁹ Čl. 80. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

²⁰ Čl. 83. Pravilnika o registraciji, statusu i transferu igrača Fudbalskog saveza Srbije.

PRAVO EVROPSKE UNIJE I NAKNADA ZA OBUKU IGRAČA

U praksi se, otvorilo i pitanje, da li je plaćanje ovakve naknade u skladu sa propisima Evropske unije o pravu na slobodu kretanja radnika?²¹ Evropski sud pravde je 16. marta 2010. godine na njega dao odgovor u slučaju Bernar (odluka C-325/08). No, pre toga valja da se ukaže da je pitanje naknade za trening i razvoj u komunitarnom pravu već na neki način razmatrano u čuvenom slučaju Bosman.²² Inače, Olivije Bernard je francuski fudbaler koji je stekao igračku reputaciju tokom igranja za engleski Njukasl junajted na osnovu slobodnog transfera iz Liona krajem avgusta 2000. godine. Imao je 17 godina kada je 1997. godine potpisao sa vodećim francuskim fudbalskim klubom Olimpik Lion ugovor kao „obećavajući igrač“. Olimpik mu je pre isteka ugovora ponudio novi jednogodišnji ugovor sa trajanjem do 1. jula 2000. godine. Bernard je odbio da zaključi takav ugovor i u avgustu je potpisao ugovor s Njukaslom, čime je prekršio Povelju francuskog profesionalnog fudbala. Olimpik je tužio Bernarda pred prvostepenim Radnim sudom u Lionu (*Conseil de prud'hommes – Employment Tribunal*), tražeći naknadu štete od Bernarda u iznosu od 53.357,16 evra, solidarno sa klubom Njukasl, koji je iznos odgovarao plati koju bi Bernard dobio da je potpisao ugovor s Olimpikom. Prvostepeni sud je smatrao da je Bernard jednostrano doveo do prestanka ugovora, tj. da je otkazao ugovor, i naložio je njemu i Njukaslu da plate naknadu štete solidarno.²³

Drugostepeni sud (*The Cour d'appel, Lyon*) ukinuo je tu presudu sa obrazloženjem da obaveza igrača da potpiše, po okončanju razdoblja njegovog usavršavanja, profesionalni ugovor sa klubom koji mu je pružio treniranje, onemogućava igrača u tome da potpiše ugovor sa klubom iz druge države članice, a što je suprotno čl. 39. Ugovora o Evropskoj zajednici. Kasnije, Olimpik se na tu odluku žalio sudu u trećem stepenu – Kasacionom sudu (*Cour de cassation*) koji je zaključio da iako čl. 23. Povelje francuskog profesionalnog fudbala formalno ne onemogućava mladog igrača da uđe u ugovorni odnos sa klubom iz druge države članice, učinak

²¹ V. o odnosu sporta i fudbala sa komunitarnim pravom, Jelena Čeranić Perišić, „Sport u Evropskoj uniji – na raskršću nadležnosti – implikacije primene člana 165“, *Srpski – fudbal uporednopravni izazovi i perspektive II* (ur. Miloš Stanić, Dejan Šuput), Beograd, 2022; Miloš Stanić, „Ključne tačke odnosa komunitarnog prava i fudbala“, *Srpski fudbal – uporednopravni izazovi i perspektive* (ur. Dejan Šuput, Miloš Stanić), Beograd, 2021.

²² V. detaljnije o uporednopravnom aspektu kod Nenad Đurđević, Obaveza plaćanja naknade za treniranje igrača *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, br. 4, 2015, 1052.

²³ N. Đurđević, op. cit., 1053; J. Huovinen, op. cit., 30; Frank Hendrickx, „The Bernard-case and training compensation in professional football“, Hendrickx, F.H.R., https://research.tilburguniversity.edu/files/1305848/Hendrickx_The_Bernard-case_110209_publishers_embargo_1_y.pdf, 9. 9. 2024, 381.

takve odredbe jeste da sprečava mlade igrače da zaključuju takve ugovore, iz razloga što kršenje takve odredbe može dovesti do obaveze za igrača da plati naknadu štete klubu koji ga je trenirao. Osnovni pravni problem za francuske sudove bila je činjenica da 2000. godine nisu ni u FIFA Pravilniku ni u francuskom Zakonu o sportu postojala pravila o tzv. kompenzaciji za treniranje igrača u slučaju da ovaj ne potpiše ugovor sa matičnim klubom koji ga je trenirao, što je omogućavalo različitim klubovima da samostalno regulišu takve situacije. Jedino, u čl. 23. Povelje francuskog profesionalnog fudbala iz 1997/1998. bilo je predviđeno da igrač ne može da zaključi ugovor sa drugim klubom osim sa onim koji ga je obučavao, tj. trenirao, s tim da ta zabrana treba da traje tri godine. Međutim, Povelja nije sadržala detaljan propis koji bi se odnosio na visinu naknade za obuku igrača u slučaju kršenja ovog pravila.²⁴

Na kraju, francuski Kasacioni sud je prekinuo postupak i postupak i predmet uputio Evropskom sudu pravde sa dva preliminarne pitanja. 1) Da li princip slobode kretanja radnika, utvrđen u članu 39. Ugovora Evropske zajednice, isključuje neku odredbu nacionalnog prava na osnovu koje je „obećavajući igrač“ dužan da zaključi profesionalni ugovor sa matičnim klubom na kraju perioda treniranja, a ako prekrši tu obavezu i zaključi sa nekim klubom iz druge države članice Evropske unije da li se može obavezati da plati naknadu za tako nastalu štetu svom matičnom klubu? 2) Da li podsticanje zapošljavanja i razvoj mladih igrača predstavljaju legitiman cilj ili opravdani razlog, koji je u opštem interesu, sposoban da opravda takvo ograničenje?²⁵ U postupku pred Evropskim sudom pravde, od strane Nezavisnog advokata (*Advocate General*), u odnosu na pitanja da li je naknada za obuku po svojoj prirodi prepreka za slobodno kretanje, zauzet je stav da „pravila koja zahtevaju plaćanje naknade prenosa, obuke ili razvoja igrača među klubovima u principu predstavljaju prepreku slobodi kretanja igrača“. Međutim, u isto vreme je istaknuto da postojanje naknade za razvoj igrača može biti opravdano sa četiri aspekta: nediskriminatorni pristup; razlozi koji su u javnom interesu; pogodna sredstva; proporcionalnost sredstava (što znači da oni ne smeju da idu dalje od onoga što je neophodno za postizanje cilja). Razlog za prihvatanje naknade za treniranje (obuku) može da bude činjenica da takva pravila osiguravaju da klubovi nisu obeshrabreni da regrutuju i razvijaju igrače, kroz mogućnost da vide da njihovo ulaganje neće biti bez nadoknade. Kako bi naknada bila dopuštena potrebno je da kompenzuje klupske troškove na način koji je srazmeran njihovim stvarnim troškovima za razvoj. Zbog toga, naknada na osnovu budućih zarada igrača ili sa

---

²⁴ N. Đurđević, op. cit., 1054.

²⁵ F. Hendrickx, op. cit., 381.

klupske perspektive (gubitak profita) ne bi bila prihvatljiva. To znači da se naknada mora zasnivati na realnim troškovima datog razvoja. Takođe, načelo specifičnosti sporta bi trebalo da se uzima u obzir u pogledu pitanja da li je ograničenje slobode kretanja opravdano.²⁶

Konačno, Nezavisni advokat je predložio dva načina obračuna naknade za razvoj igrača: 1) naknadu treba obračunati na osnovu ukupnog troška treniranja koji se odnosi na sve igrače koje klub trenira kako bi „stvorio“ jednog igrača koji ima tržišnu vrednost; 2) naknadu treba odrediti na osnovu individualnog troška treniranja, odnosno prema onom šta je uloženo u jednog igrača, s tim da se ovaj model primenjuje kada taj igrač sam snosi trošak svog razvoja. U svakom slučaju, ne bi bila prihvatljiva naknada za usavršavanje koja se temelji na budućoj izmakloj koristi kluba jer bi bila previše neodređena, kao i naknada koja bi se temeljila na budućim primanjima igrača koja je pak podložna manipulacijama. Veliko veće Evropskog suda pravde se u osnovi složilo sa obrazloženjem Nezavisnog advokata, prihvatajući specifične karakteristike sporta uopšte, i fudbala posebno, i njihovu socijalnu i obrazovnu funkciju. Ono je utvrdilo važnu činjenicu da je naknada za razvoj igrača legitimno sredstvo za postizanje cilja podsticanja zapošljavanja i obuke mladih igrača, kao i da će verovatno podstaći fudbalske klubove da traže nove talente i mlade igrače. Sud je u svojoj odluci istakao da komunitarno pravo ne isključuje pravila koja u cilju okupljanja i usavršavanja mladih igrača jamče naknadu klubu koji je igrača stvarao, ako na kraju razdoblja njegovog razvoja, mladi igrač potpiše profesionalni ugovor sa klubom druge države članice, pod uslovom da su pravila takva da osiguravaju ostvarenje toga cilja i ne idu iznad toga. Dakle, navedena se pravila pre svega moraju primenjivati na nediskriminirajući način, moraju biti opravdana javnim interesom, moraju biti takvog karaktera da omogućće ostvarenje postavljenog cilja i, zaključno, ne smeju ići izvan onoga što je nužno da bi se ostvario njihov cilj. U obrazloženju je podvučeno da se moraju uzeti u obzir društvene i kulturne dimenzije sporta kada razmatra da li je mera prikladna da osigura ostvarenje predviđenih ciljeva i da ne ide izvan onoga što je nužno za ostvarenje toga cilja. Evropski sud nije prihvatio predloge Nezavisnog advokata u pogledu načina obračuna naknade za treniranje, rezonujući da su okupljanje i razvoj mladih igrača legitiman cilj u opštem interesu, a on se može ostvariti šemama naknade za razvoj igrača, koje se odnose na stvaran trošak razvoja igrača uz pomoć „igračevog faktora“, tj. ukupan se trošak mora pomnožiti sa faktorom koji predstavlja broj igrača koji se mora trenirati da bi se razvio jedan profesionalni igrač.²⁷

---

²⁶ N. Đurđević, op. cit., 1055–1056; F. Hendrickx, op. cit.

²⁷ N. Đurđević, op. cit., 1056; F. Hendrickx, op. cit.

U pravnoj literaturi se ovakvom stavu Evropskog suda prigovara da ne vodi računa o „drugoj strani medalje“, odnosno da se zanemaruju usluge koje igrač za vreme treniranja pruža klubu. Kao protivargument ovakvim prigovorima se ističe da bi individualni pristup utvrđivanju visine naknade za treniranje gotovo onemogućio njeno utvrđivanje zbog korišćenja „nedovoljno jasnih parametara“. Pored prethodno iznetog stava, Evropski sud je u svojoj odluci potvrdio i ranije stavove zauzete u slučaju Bosman i drugim sličnim slučajevima u vezi ostvarivanja slobode kretanja u Evropskoj uniji, ističući da mere koje sadrže prepreke slobodi kretanja radnika mogu biti opravdane ako postoje snažni razlozi u javnom interesu. Zaključno, i možda najbitnije, Evropski sud je naglasio da u razmatranju da li sistem koji ograničava slobodu kretanja radnika ide iznad onoga što je nužno, moraju se uzeti u obzir specifične karakteristike sporta uopšte, a fudbala posebno, kao i njihov socijalni i obrazovni karakter. Pod određenim okolnostima, kršenje prava na slobodno kretanje može biti opravdano. Konkretno, to može biti slučaj ako se teži legitimnom cilju i ako postoje suštinski razlozi za to, posmatrano sa perspektive opšteg dobra. Cilj ovakvih propisa je bio da se u ovom slučaju zaštititi razvoj mladih igrača u profesionalnim fudbalskim klubovima, a on je, prema oceni Evropskog suda, legitiman tako da može da posluži kao opravdanje za kršenje principa slobodnog kretanja.²⁸ Inače, još u toku trajanja spora pred francuskim sudovima, FIFA je 2001. hitno uskladila svoja pravila o statusu i transferima igrača, dok je praktični efekat odluke Evropskog suda bio takav da su napuštene nelegalne šeme primenjene u pojedinim zemljama za obračun naknade za treniranje, prema kojima se plaćanja prema klubu koji je obučavao igrača povećavaju kako on postaje uspešniji u svom novom klubu, ukoliko bi tako obračunata naknada prevazilazila stvarne troškove treniranja igrača od strane kluba.²⁹

UMESTO ZAKLJUČKA – PROBLEMI I REŠENJA

Problematika koja se tiče generalno ove materije, a pogotovo u Srbiji, nije toliko pitanje norme, već pitanje prakse, odnosno njene primene. Naime, ona se, pre svega, odnosi na iznos naknade koji bi trebalo da plate fudbaleri koji čine najveću grupu igrača, a to su igrači koji nemaju jasnu perspektivu ostvarivanja blistavih karijera. U tom slučaju, često se dešava da klub odbije da plati iznos ili, što je još teže po igrača, i nedozvoljeno, troškove prevale na teret igrača i njegove porodice.

---

²⁸ N. Đurđević, op. cit., 1057; F. Hendrickx, op. cit.

²⁹ N. Đurđević, op. cit., 1058.

Imajući u vidu da većina igrača dolazi iz porodica sa nižim prihodima domaćinstva, njima predstavlja nesrazmerno tešku obavezu činjenica da moraju da plate taj iznos. Problem je što u ovakvoj situaciji gubi i fudbal. Naime, često se dešava da se na ovaj način gube igrači koji bi, potencijalno, u daljem toku karijere mogli da se razviju, jer ne postanu jedino prominentni fudbaleri poznati igrači. Naprotiv, istorija nam pokazuje da je veliki broj igrača tek u kasnijoj fazi karijere razvio svoje pune potencijale. Pitanje je, šta je praktično potrebno da se uradi, te da se ovakve situacije spreče? Često se dešava da roditelji tokom procesa treniranja plaćaju članarine, opremu i sl. za svoje dete, a oni bi na osnovu tih davanja, kako smo videli, imali pravo da ostvare određena umanjenja naknade. To bi omogućilo da igrač koji u tom trenutku nije vrhunski perspektivan, ipak, nastavi svoje usavršavanje u boljem klubu i eventualno razvije svoju karijeru do neslučenih visina. Međutim, isto tako, često se dešava da je nemoguće da oni ta davanja i dokažu, jer se ona ne vrše na način koji bi omogućio njihovo jednostavno dokazivanje. Dakle, problem postoji, ali pitanje je šta nam je činiti? Praktično, radi pravilnog razvoja fudbala i omogućavanja davanja veće šanse igračima da nastave svoju karijeru, trebalo bi da se uvede obaveza pisane forme beleženja ulaganja roditelja u proces treninga, kao i obaveza izdavanja potvrda, koja bi bila imperativnog karaktera, čije nepoštovanje bi bilo praćeno strogim sankcijama. Na taj način bi se omogućilo da naknada za obuku igrača bude realno postavljena, njeni iznosi niži i samim tim, prihvatljivi za isplatu narednom klubu. Takođe, isplata bi trebalo da bude regulisana isključivo na pravni način između klubova i u tom smislu, norma je jasna i ne smeju se u primeni ostavljati bilo kakve nedoumice.

Dr. MILOŠ STANIĆ

Senior Research Associate, Institute of Comparative Law
Belgrade

TRAINING COMPENSATION – OVERVIEW AND PROBLEMS

Summary

In the paper, using the normative method, the norms concerning the training compensation are presented. The regulations of both FIFA and the Football Association of Serbia (FAS) are listed. It scrutinizes the compliance of these rules with EU law, regarding the Bernard case before the European court of justice. At the end, which is actually the key part of the work, the author deals with problems that arise in practice, primarily in Serbia. Bearing that in mind, appropriate solutions are offered in order to achieve the social justification of this work.

Key words: player training fee, FIFA, FAS, community law, Bernard case

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

342.721(082)

КОПАОНИЧКА школа природног права Слободан Перовић. Сусрет (37 ; 2024 ; Копаноик)

Pravo na pravdu – izazovi savremenog doba : zbornik radova 37. susreta Kopaoničke škole prirodnog prava - Slobodan Perović, Kopaonik, 13. – 17. decembar 2024 : međunarodna naučna konferencija. Tom 1 = Right to justice – challenges of modern age: proceedings of the 37th Meeting of Kopaonik school of natural law - Slobodan Perović, Kopaonik, 13 - 17 December 2024 : international scientific conference. Vol. 1 / [glavni i odgovorni urednik, editor in chief Jelena S. Perović Vujačić]. - Beograd : Kopaonička škola prirodnog prava - Slobodan Perović, 2024 (Novi Sad : Futura). - 659 str. ; 24 cm

"Zbornik pred nama sadrži radove dostavljene za Trideset sedmi Susret Kopaoničke škole prirodnog prava – Slobodan Perović, pod stalnim naslovom 'Pravda i pravo – Posvećeno osnivaču Kopaoničke škole prirodnog prava akademiku prof. dr Slobodanu Peroviću', sa opštom temom ovogodišnjeg skupa 'Pravo na pravdu – izazovi savremenog doba'." --> predgovor. - Na vrhu nasl. str.: Universitas Iuris naturalis Kopaonici. - Tiraž 500. - Str. 3-4: Predgovor / Jelena S. Perović Vujačić. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Summaries.

ISBN 978-86-81956-24-3

ISBN 978-86-81956-28-1 (za izdavačku celinu)

a) Право на живот -- Зборници б) Право на слободу и безбедност личности -- Зборници

COBISS.SR-ID 157502985